

بررسی عملکرد دولت در مقابله با کرونا

نظام آموزشی کشور نباید تجربه آموزش مجازی در دوره کرونا را کنار بگذارد. بسیاری از مسائل و مشکلاتی که در مورد آموزش مجازی گفته می‌شود، مربوط به مسائل زیرساختی، فنی و سازمانی است و به نفس این شیوه آموزش و بهره‌وری آن مربوط نیست. بنابراین بهتر است در کنار آموزش حضوری، آموزش مجازی نیز در برخی از روزهای هفته، ماه یا سال در نظر گرفته شود تا در صورت ایجاد بحران (هر بحرانی) نظام آموزشی کشور با وقفه مواجه نشود. البته آموزش مجازی فقط مختص زمانه‌های بحران نیست، در روزهای عادی نیز می‌توان از قابلیت آن بهره برد. هم‌اکنون و در آینده، آموزش و پژوهش در دنیای فناوری و مجازی اهمیت اساسی دارد.

خلاصه گزارش

تأثیر گسترده ویروس کرونا و بیماری کووید ۱۹ در زندگی ما باعث شد که مقابله با این بیماری تبدیل به یکی از اصلی‌ترین خواسته‌های عمومی شود. در ایران نیز نظرسنجی‌های مختلف نشان می‌دهند علی‌رغم اینکه در سال‌های اخیر همواره موضوعات اقتصادی و معیشتی در ردیف نخست مطالبات مردمی بوده، اما در برخی مقاطع مقابله با کرونا مطالبه اول مردم ایران شده است. همین امر نشان می‌دهد که عملکرد نظام حکمرانی و به‌طور خاص دولت در کنترل این بیماری یکی از شاخص‌های مهم ارزیابی کارایی دولت‌مردان نزد افکار عمومی است. در این بین یکی از چالش‌برانگیزترین موضوعات مرتبط با کنترل بیماری کووید ۱۹، تعطیلی یا بازگشایی مدارس به‌صورت حضوری بود که به‌صورت مستقیم زندگی میلیون‌ها دانش‌آموز و خانواده‌های آن‌ها را متأثر می‌کرد. در دو سال گذشته ستاد ملی مدیریت بیماری کرونا به‌عنوان اصلی‌ترین نهاد متولی سیاست‌گذاری مقابله با کرونا اعلام کرد که مدارس حضوری خواهند شد، اما به‌دلایل متعدد از جمله مقاومت خانواده‌ها در اعزام فرزندانشان به مدارس، این امر عملی نشد، تا اینکه پس از پایان تعطیلات عید نوروز ۱۴۰۱، مدارس به‌صورت حضوری بازگشایی شدند. در گزارش حاضر تلاش شده است با استفاده از پیمایش‌های مختلف انجام‌شده در دو سال اخیر، شناختی روندی از نظرات مردم در مورد عملکرد دولت در کنترل کرونا به دست آید و سپس تصویر دقیقی از نظرات مردم در خصوص بازگشایی مدارس به‌عنوان یکی از مهم‌ترین تصمیمات دولت ارائه شود.

نتایج گزارش نشان می‌دهد که نگرش مثبت عمومی در مورد موفقیت دولت در مهار کرونا به‌ویژه در دوره جدید، روند صعودی داشته و یکی از دلایل افزایش نگرش مثبت عمومی با بازگشایی مدارس را نیز می‌توان همین موضوع دانست که مردم با آرامش و اطمینان بیشتری موافق بازگشایی مدارس شدند. در مقطع زمانی آبان ۱۴۰۰ و فروردین ۱۴۰۱، در مورد واکسیناسیون عمومی، نمره عملکرد قابل قبولی از نظر مردم برای دولت ثبت شده و این میزان، روندی صعودی داشته است؛ به‌طوری‌که بیش از ۶۰ درصد پاسخگویان موفقیت دولت در واکسیناسیون عمومی را در حد زیاد و خیلی زیاد ارزیابی کرده و ۲۶.۷ درصد در حد متوسط؛ از طرف دیگر، تنها حدود ۱۲ درصد پاسخگویان، این عملکرد را به میزان کم موفقیت‌آمیز دانسته‌اند. نمره مقیاس مرتبط با فروردین ۱۳۹۹ نزدیک به نمره میانگین کل بوده و در فصل بعد به ۶۰.۴ از ۱۰۰ می‌رسد، اما در ادامه به زیر خط میانگین سقوط می‌کند و به‌طورمتوالی در دو نظرسنجی نیم سال دوم ۱۳۹۹ و یک نظرسنجی نیمسال اول ۱۴۰۰ در محدوده ۴۷ تا ۴۹ حرکت می‌کند و با تغییر دولت و افزایش روند واکسیناسیون، مجدداً به بالای خط میانگین بازمی‌گردد. براین اساس نمرات میانگین در مقاطع زمانی آبان ۱۴۰۰ و فروردین ۱۴۰۱ به بیشترین حد خود یعنی ۶۲.۱ و ۶۳ (از ۱۰۰) رسیده

است.

می‌توان ارتباط وثیقی بین افزایش نگرش مثبت به عملکرد دولت در مقابله با کرونا و افزایش نگرش مثبت به بازگشایی مدارس دید. روند پیمایش‌ها از فروردین ۱۳۹۹ تا فروردین ۱۴۰۱ نشان می‌دهد که ۸۱.۷ درصد پاسخگویان در ابتدای شیوع کرونا موافق تعطیلی مدارس بودند، اما با گذشت زمان این آمار به ۲۳.۸ درصد در فروردین ۱۴۰۱ رسید و در همین تاریخ ۷۵.۵ درصد پاسخگویان در حدّ خیلی زیاد، زیاد و متوسط موافق بازگشایی حضوری مدارس بودند و ۹.۸ درصد نیز گزینه نظری ندارم را انتخاب کرده بودند. علاوه بر نگرش افراد که حاکی از موافقت ۷۵ درصدی با بازگشایی مدارس است، در عمل نیز ۹۰ درصد خانواده‌های دارای فرزند از نیمه فروردین ۱۴۰۱ (که آموزش حضوری در مدارس شروع شد) مانع حضور فرزند دانش‌آموز خود در مدرسه نشده‌اند و فقط حدود ۱۰ درصد خانواده‌هایی که دارای دانش‌آموز بوده‌اند، مانع از حضور فرزند خود در مدرسه شده‌اند. از این آمار می‌توان استنباط کرد که تصمیم ستاد ملی مدیریت بیماری کرونا برای بازگشایی مدارس با همراهی عمومی همراه بوده است.

نتیجه دیگر اینکه روستاییان بیش از شهرنشینان با بازگشایی حضوری مدارس موافق بوده‌اند. به این صورت که در اسفند ۱۴۰۰ که هنوز ۵۵ درصد جمعیت خواهان تعطیلی مدارس بودند، ۴۹ درصد پاسخگویان ساکن روستا موافق بازگشایی مدارس بوده‌اند، در حالی که پاسخگویان شهری فقط ۳۸.۴ درصد موافق بازگشایی مدارس بوده‌اند. همچنین در فروردین ۱۴۰۱ که مدارس بازگشایی شد، ۲۶ درصد پاسخگویان شهرنشین به میزان کم، موافق بازگشایی حضوری مدارس بودند اما در میان پاسخگویان روستایی فقط ۱۵ درصد موافقت کمی با بازگشایی مدارس داشتند. همچنین در هر دو پیمایش اسفند ۱۴۰۰ و فروردین ۱۴۰۱، دهک‌های اقتصادی پایین‌تر نسبت به دهک‌های اقتصادی بالاتر موافقت بیشتری با بازگشایی مدارس داشته‌اند. از این دو یافته می‌توان نتیجه گرفت که روستاییان و دهک‌های پایین اقتصادی به دلیل دسترسی کمتر به اینترنت، دسترسی کمتر به ابزارهای الکترونیکی لازم برای حضور در کلاس درس مجازی، دسترسی کمتر به سایر منابع آموزشی، تراکم کمتر فضا در روستاها که احتمال ابتلا به کرونا را کاهش می‌دهد و برخی متغیرهای تأثیرگذار دیگر، در مقایسه با شهرنشینان و دهک‌های درآمدی بالاتر، تمایل بیشتری برای آموزش حضوری در مدارس داشته‌اند. از این آمار می‌توان نتیجه گرفت که خانواده‌های روستایی، افراد فاقد تحصیلات دانشگاهی و دهک‌های پایین اقتصادی به خوبی می‌دانند که آن‌ها بیش از شهرنشینان، تحصیل‌کردگان دانشگاهی و دهک‌های بالاتر اقتصادی از تعطیلی مدارس لطمه می‌بینند و از این‌رو خواهان بازگشت به مدارس و آموزش حضوری بوده‌اند.

با وجود این، نظام آموزشی کشور نباید تجربه آموزش مجازی در دوره کرونا را کنار بگذارد؛ بسیاری از مسائل و مشکلاتی که در مورد آموزش مجازی گفته می‌شود، مربوط به مسائل زیرساختی، فنی و سازمانی است و به نفس این شیوه آموزش و بهره‌وری آن مربوط نیست. بنابراین بهتر است در کنار آموزش حضوری، آموزش مجازی نیز در برخی از روزهای هفته، ماه یا سال در نظر گرفته شود، تا در صورت ایجاد بحران (هر بحرانی) نظام آموزشی کشور با وقفه مواجه نشود. البته آموزش مجازی فقط مختص زمانه‌های بحران نیست؛ در روزهای عادی نیز می‌توان از قابلیت آن بهره برد. هم‌اکنون و در آینده، آموزش و پژوهش در دنیای فناوری و مجازی اهمیت اساسی دارد.

فهرست مطالب

ارزیابی عملکرد دولت در بحران کرونا

اعتماد به آمار و ارقام مبتلایان و فوت‌شدگان کرونا توسط دولت

اعتماد به درستی سیاست‌ها و اقدامات دولت برای مقابله با کرونا

عادلانه بودن توزیع واکسن در جامعه

بازگشایی مدارس

نظر مردم درباره تعطیلی و بازگشایی مدارس

رفتار عملی خانواده

متغیرهای زمینه‌ای و نگرش به بازگشایی مدارس

مشکلات آموزش مجازی

کیفیت آموزش مجازی

نیاز به کمک در آموزش مجازی

رضایت از عملکرد معلم

مسائل روحی آموزش مجازی

مسائل آموزش غیرحضوری

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

پیشنهادات سیاستی